

PROGRAM EDUKACYJNO - WYCHOWAWCZY

„CZTERY PORY ROKU W OGRODZIE W MYŚLĘCINKU”

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Program jest odpowiedzią na oczekiwania naszych uczniów i ich rodziców oraz koniecznością dostosowania procesu edukacji do potrzeb młodego pokolenia, zmian zachodzących we współczesnym świecie oraz wspomaganie młodego człowieka w jego wszechstronnym rozwoju.

Ze względu na znaczne zróżnicowanie: tempa pracy, zainteresowań i uzdolnień, nauczanie w systemie klasowo-lekcyjnym nie zawsze jest w stanie, w stopniu optymalnym, wykorzystać możliwości ucznia. Zawsze znajdzie się grupa uczniów potrzebująca większej ilości czasu oraz swobodniejszych warunków, aby opanować podstawowe wiadomości zawarte w podstawie programowej. Zajęcia w terenie, bezpośrednie doświadczanie i przeżywanie będą dla nich najlepszym sposobem na opanowanie wszystkich niezbędnych wiadomości i umiejętności.

II. ODBIORCY PROGRAMU

Wydzielona, na terenie ogrodu przy ul. Jeździeckiej w Myśliczku, działka służy obecnie uczniom Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 5 Specjalnej, Zespołowi Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, a ścieżka botaniczna - niewidomym i niedowidzącym z terenu Bydgoszczy i okolic.

Założeniem programu jest poszerzenie liczby korzystających z ogrodu oraz zaszczepienie w nich pasji ogrodniczych. Dlatego też zajęcia będą bardzo skutecznym sposobem na pracę z dziećmi przedszkolnymi oraz uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych, wychowankami placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz osobami starszymi z Bydgoszczy i regionu. Chętnie gościć będziemy również uczniów spoza Bydgoszczy, którzy będą mieli możliwość odbywania „Zielonych lekcji”.

Pragniemy, aby ogród zainspirował również rodziców do poprawy estetyki ogródków przydomowych poprzez włączanie się w prace na terenie ogrodu szkoleniowego, szczególnie w okresie wakacji.

W pełnej realizacji naszego programu niezbędne będzie wsparcie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku Myślęcinek Sp. z o.o. w Bydgoszczy.

III. CELE GŁÓWNE PROGRAMU EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZEGO

- a) przybliżanie uczestnikom projektu świata przyrody poprzez obserwację i badanie środowiska;
- b) budowanie więzi emocjonalnej z otaczającą przyrodą poprzez podejmowane działania na rzecz środowiska;
- c) kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody;
- d) wykonywanie prac związanych z zakładaniem i pielęgnacją upraw sadowniczych, warzywnych, roślin przyprawowych, roślin ozdobnych

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU EDUKACYJNEGO

Uczestnik, uczestniczka:

- a) rozróżnia, wskazuje i nazywa wybrane gatunki roślin wykorzystując różne zmysły
- b) nazywa i opisuje podstawowe zjawiska atmosferyczne dla danej pory roku
- c) zauważa i opisuje zmiany zachodzące w przyrodzie w różnych porach roku
- d) rozróżnia, wskazuje i nazywa wybrane gatunki roślin
- e) posługuje się wybranymi narzędziami ogrodniczymi
- f) wymienia zachowania szkodzące środowisku przyrodniczemu
- g) podejmuje działania na rzecz ochrony środowiska
- h) czynnie uczestniczy w obchodach wybranych dni

V. SPOSÓB REALIZACJI

Realizacja programu pozwoli kształtować postawy poszanowania przyrody oraz czerpać radość z obcowania z nią. Dzięki możliwości bezpośredniej obserwacji roślin uczestnicy projektu będą rozpoznawać i pielęgnować gatunki roślin. Ponadto zapoznają się Oni ze zmianami zachodzącymi w przyrodzie w kolejnych porach roku.

W ramach tego przedsięwzięcia uczestnicy będą :

- a) przygotowywać zagony do siania i sadzenia,
- b) obserwować rośliny w różnych fazach rozwoju (od kielka do zbioru),

- c) poznawać warunki potrzebne do wzrostu roślin (woda, światło, gleba, powietrze) z uwzględnieniem różnorodności wymagań dla: warzyw, ziół, kwiatów, roślin na skalniaku,
- d) podejmować proste prace związane z uprawą roślin (podlewanie, odchwaszczanie),
- e) zapoznawać się w naturalnym środowisku z podstawowymi częściami roślin (korzeń, łodyga, liście, kwiaty, owoce).

Dzieci przedszkolne, uczniowie oraz osoby starsze poszerzą swoją wiedzę przyrodniczą i ekologiczną, nauczą się obserwować przyrodę oraz doświadczać jej.

1. BAZA I ŚRODKI DYDAKTYCZNE NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU:

- sale dydaktyczne, pomieszczenia laboratoryjne, ćwiczeniowe
- okazy naturalne,
- nasiona, rozsada
- doniczki, pojemniki
- rośliny w naturalnym środowisku
- inspekt
- gabloty z okazami roślin, owadów itp.
- narzędzia i sprzęt ogrodniczy
- rzutnik lub tablica multimedialna
- komputer z oprogramowaniem
- filmy dydaktyczne
- albumy, poradniki
- aparat fotograficzny
- artykuły papiernicze: (bloki, kredki, farby itp.),
- artykuły florystyczne: (oasis, drut, naczynia, wstążki, klej na gorąco, pistolet do kleju na gorąco, kryzy itp.)

2. METODY PRACY STOSOWANE W REALIZACJI PROGRAMU :

Metodyka zajęć będzie polegać głównie na praktycznej działalności uczestników, czyli:

- a) ćwiczenia,
- b) warsztaty,

- c) doświadczenia,
- d) wycieczki.

Wstęp do zajęć oparty będzie o następujące metody:

- a) wykład,
- b) pogadanka,
- c) prelekcja,
- d) prezentacja multimedialna,
- e) instruktaż,
- f) pokaz,
- g) obserwacja

3. REALIZACJA PROGRAMU POPRZEZ ZAKŁADANIE OGRÓDKÓW TEMATYCZNYCH :

- **Ogród sensoryczny** - kompozycje stanowią rośliny o ciekawej fakturze, kolorystyce, zapachu. Pobudzające zmysły wzroku, węchu i dotyku. Sadzimy rośliny jednoroczne na tle roślin wieloletnich. Dzięki temu co roku możemy oglądać pełen cykl rozwoju roślin. Gatunki mogą być wykorzystane np. na lekcjach biologii podczas nauki o rodzajach kwiatostanów, czy do obserwacji owadów.

- **Ogród roślin na suche bukiety** - sadzimy rośliny wykorzystywane do tworzenia suchych bukietów. Oprócz obserwacji wzrostu roślin, uczymy się kiedy i jak zbierać rośliny, a z ususzonych plonów możemy stworzyć barwne zestawienia. Takie suche kompozycje są piękną dekoracją, którą można wykorzystać do realizacji zajęć florystycznych.

- **Ozdobny ogród warzywny** - duża część warzyw posiada różnobarwne odmiany, bądź ciekawe formy, które posadzone obok siebie mogą stworzyć piękną kompozycję. Warzywa możemy wykorzystać do sałatek robionych przez uczniów lub zrobić kiermasz halloweenowych dyń ozdobnych.

- **Ogród allelopatyczny** - ta opcja ogrodu wymaga dokładnego przemyślenia kompozycji. Allelopatia jest bowiem wzajemnym oddziaływaniem roślin na siebie, przy czym może być ono pozytywne lub negatywne. Dobierając gatunki roślin np. na kwietną rabatę musimy oprócz estetyki kierować się ich „oddziaływaniem”. Gdy zgłębimy temat dowiemy się, że mamy tu niezwykle szeroki wybór roślin nie tylko typowo ozdobnych. W ogrodzie allelopatycznym nie powinno bowiem zabraknąć

np. pokrzywy i innych roślin uznawanych za pospolite chwasty. Ogród ten daje nam możliwość szerszego spojrzenia na świat roślin i współzależności pomiędzy gatunkami. Nauczymy się, że rośliny dotąd uznawane przez nas za pospolite chwasty są wielkimi sprzymierzeńcami ekologii.

➤ **Ogród zielony** - forma raczej nastawiona na młodszych uczestników, lecz nie tylko. Liczy się tu pomysłowość kształtu ogrodu np. pizza. Kompozycje stanowią rośliny zielone, które można zbierać, suszyć na herbatki czy przyprawy. Jeśli osoby wykonujące taki ogród chcą, mogą poszerzyć swoją wiedzę o właściwości lecznicze posadzonych ziół i wydać małą broszurkę np. „Z domowej apteczki babci”, w której to opiszą działanie rośliny, pokażą zdjęcia itp. Dobra forma dla przedszkolaków, które dopiero co uczą się świata roślin.

➤ **Ogród na dachu** - jest to bardzo ciekawa, robiącą wrażenie i przyciągająca uwagę forma ogrodu. Aby taki ogród powstał, potrzebujemy przede wszystkim miejsca, czyli dachu o spadku nie większym niż 15stopni. Znalezienie i wykonanie podłoża do takiego ogrodu jest najbardziej skomplikowane i pracochłonne jednak możliwe do wykonania. Na takim dachu sadzimy rośliny lubiące dużo ciepła i nie wymagające podlewania, czyli te wszystkie powszechnie wykorzystywane na skalniaki. Ogród utrzymuje się praktycznie sam, zaś wygląda rewelacyjnie. Może być wspaniałą wizytówką obiektu itp.

➤ **Ogrody dla tych co mają niewiele miejsca** - sprawdzonym pomysłem są tzw. podwyższone zagony lub skrzynie specjalnie przygotowane do sadzenia roślin. Jeśli mamy miejsce, ale jest ono wybetonowane, a mimo wszystko chcemy nadać mu trochę życia, wszelkiego rodzaju pojemniki będą tu idealne. W takich dużych skrzyniach możemy sadzić praktycznie wszystko, od kwiatów ozdobnych po warzywa, pnącza itp. Najważniejsze w takim ogrodzie jest podlewanie roślin. Musimy być świadomi, że rośliny w pojemnikach nie mają skąd czerpać wody (poza deszczową), ale ta bardzo często jest niewystarczająca.

4. HARMONOGRAM IMPREZ ORGANIZOWANYCH W RAMACH PROGRAMU (WEDŁUG PÓR ROKU)

Wiosna

- ✓ ***Od cebulki do rośliny*** – warsztaty sadzenia i pielęgnowania roślin dla dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych;
- ✓ ***Wielkanoc z jajem*** – warsztaty tworzenia ozdób okolicznościowych przeznaczonych do dekoracji domów prywatnych, sal bankietowych, holi hotelowych i in. skierowane do osób zainteresowanych tematem;
- ✓ ***Dotykam, wącham, smakuje*** – piknik integracyjny dla uczniów szkół i placówek dla młodzieży niepełnosprawnej, ich rodziców i opiekunów;

Lato

- ✓ ***Ogród moich marzeń*** – konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży w różnym wieku;
- ✓ ***Letni rajd miłośników przyrody*** – przeznaczony dla osób lubiących agroturystykę i aktywny wypoczynek; w programie m.in.: konkursy o tematyce ekologicznej;

Jesień

- ✓ ***Śniadanie na trawie*** – warsztaty z udziałem uczniów szkół specjalnych oraz integracyjnych. W programie: przygotowywanie i degustacja potraw, których składniki pochodzą m.in. z działki w Myślęcinku;
- ✓ ***Barwy jesieni*** – wystawa plonów ze szkolnego ogrodu zorganizowana dla uczniów ZSZ nr 5 Specjalnej w Bydgoszczy oraz sąsiednich szkół;
- ✓ ***Jesienny rajd miłośników przyrody*** - przeznaczony dla młodzieży ze szkół specjalnych oraz integracyjnych zakończony piknikiem. W programie: m.in. krótki kurs przygotowywania szybkich dań z produktów ekologicznych;
- ✓ ***Warsztaty florystyczne*** – dla osób w każdym wieku, zainteresowanych tworzeniem kompozycji kwiatowych przeznaczonych do dekoracji domów prywatnych, szkół, sal bankietowych, holi hotelowych i in.
- ✓ Spotkania z ciekawymi ludźmi

Zima

- ✓ *Warsztaty tworzenia dekoracji bożonarodzeniowych z darów natury* - przeznaczonych do domów prywatnych, sal bankietowych, holi hotelowych i in. skierowane do uczniów szkół gimnazjalnych;
- ✓ *My się zimy nie boimy* – „zielone lekcje” przeznaczone dla osób w każdym wieku;
- ✓ Spotkania z ciekawymi ludźmi.

VI. EWALUACJA PROGRAMU

Aby przekonać się, czy zaproponowany przez nas program edukacyjno-wychowawczy ma pożądany wpływ na uczestników, konieczne jest przeprowadzenie ewaluacji, tj. działania zmierzającego do stwierdzenia, w jakim stopniu zamierzone w tym programie cele są osiągnięte, czy proponowane metody i formy aktywności były skuteczne.

Ewaluacja programu dotyczyć będzie refleksji na temat jakości proponowanych form na zajęciach, oszacowania, w jakim stopniu program został zrealizowany, uświadomienia przeszkód pełnego osiągnięcia wytyczonych celów. W naszym przypadku ogromne znaczenie będzie miało badanie ewaluacyjne, dotyczące tego, czy ta forma zajęć była odpowiednią propozycją ich realizacji. Bardzo ważna będzie dla nas opinia uczniów, rodziców, innych nauczycieli oraz pozostałych uczestników programu.

VII. UWAGI KOŃCOWE

Program edukacyjno-wychowawczy: „CZTERY PORY ROKU W OGRODZIE W MYŚLĘCINKU” jest zgodny z podstawą programową kształcenia uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim dla zawodu ogrodnik i pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

Autorzy programu edukacyjno-wychowawczego:

mgr inż. Emilia Witczak,
mgr Jagna Snopko,
mgr inż. Teresa Pawlak,
dr Joanna Wodzinska,
mgr inż. Grażyna Woźniak